

Část první

Z PRAHY Z LET
PADESÁTÝCH A ŠEDESÁTÝCH
(1857 — 1862)

[I] 9

Úvod — Má první návštěva Prahy a její dojem na mne — Barikády v kuchyni — Přesídlení do Prahy — Tehdejší poměry politické a literární — Lidové slavnosti — Popis tehdejší Prahy — Její zanedbanost — Německý její náter

[II] 15

Můj byt U zlatého jelena — Na škole týnské — Germanizace a její následky pro tehdejší dorůstající generaci — Seznamuji se s Prahou — Muzeum — Páter Alois Janata — Hanka — Dunder — První lektura — Čtení a vypravování o roku osmačtyřicátém — Účinek toho na mne a na mé vrstevníky

[III] 21

Dětské hry a zábavy — Král Ferdinand V. — Strážní parády na Hradě pražském — Jesle — Oční neduh a zázračný doktor — Vojenská cvičení — Majstr Burián a hodiny v pražském semináři

[IV] 28

Staroměstské gymnázium — Ředitel Hofmann — P. Václav Štulc — P. Václav Zikmund — Prof. Balda — Josef Kolář — Alois Unschuld — Dvorek za zrcadlovou kaplí — Vambera — Živější ruch v literatuře před válkou italskou — Ještě o germanizující soustavě školní za Bacha a Thuna a jejich účincích na mládež — Humoristické listy — Školní knihovna — Knihkupec Kuranda a jeho aukce — Obrazy života — Hrozivý postup poněmčovacího procesu u mladších studujících — Systém Thunův nebezpečnější než předřeznový, jen brzký jeho pád zachránil nás od velké národní pohromy — P. Maresch — Působení školy bez protiváhy v rodinném a veřejném životě — Odhalení pomníku Radeckého — Slavnost Schillerova — Narození korunního prince Rudolfa

[V] 34

Veřejné zábavy — Hvězda — Velké Benátky (Štvoanice) — Rohanský ostrov — Kanálka — Kniže zpěvu z Ispanie — František Hajs, písmičkář — „Ať se pinkl hází“ — Vojenská parády a manévry; manévr noční — Popravy — Braithutova

kavárna — Zábavy v menší úřednické třídě malostranské — Domácí divadlo (německé) — Představení na Petříně — Povídačky, klepy a pověsti o malostranských¹⁾ a hradčanských palácích i klášteřích — Nina Bornerova — „U bílé řípy“ — Kajetánský dům — Průchodní domy v Ostruhové (Nerudově) ulici a na Hluboké cestě — Lomy — Vojtěch Hlaváč — Domácí divadlo v Čáslavi — August Sedláček — Ochotníci čáslavští — P. Janata — Baron Villany — Tyl v Čáslavi s Zöllnerovou společností — Příhoda při představení Slepého mládence — Mé první návštěvy v divadle pražském — Nejprvnější aréna v Pštrosce — Jiří Kolár — Na německých hrách v Stavovském divadle — Odpolední české hry tamtéž — Na poslední galerii — Novoměstské divadlo za Koňskou branou

[VI]

40

Nový ruch po válce italské — Morgenpost — Čamary — Slovanské klobouky, vesty a kravaty — Žižkovky, fogoše, poděbradky a svornostky — Kde domov můj? — Hej Slované — České červenobilé firmy — Barák a besedy v Konviktském sále — Pospíšilův zpěvníček — Výstrahy a hrozby ředitele Hofmanna — Demonstrace o svatojanském svatvečeru r. 1860 — Policejní ředitel Päumann — Památka M. Jana Husi a zákaz P. Štulce — Štulec stane se kanovníkem na Vyšehradě — Loučení studujících s ním — Odchod Mecséryho — Nový místopřítel hrabě Forgach — Odchod Päumannův a ředitele Hofmanna — Vysvěcení Kličperova náhrobku na Olšanech — Probuzení národního uvědomění mezi studujícími — Říjnový diplom — Vítězné obecní volby — Volby do českého sněmu — Čas — Národní listy — Hlas — Rodinná kronika — Šotek a Brejle — Kobrovo knihkupectví — Besedník — Zpěvník Hlahol — Návštěvy schůzí nového obecního zastupitelstva — Zřizování sněmovní síně — Zahájení sněmu — Odbírání a čtení novin — Tajný spolek Slavěna — Spiknutí a jeho následky — Přelíčení dr. Julia Grégra — Jan Rokos fotografuje rukopis Královédvorský — Pohřby: Hankův, Šafaříkův, Krolmusův a Boženy Němcové — Návštěvy hrobů spisovatelů o Dušičkách — Národní slavnosti — Založení Hlaholu a Sokola — Svěcení praporů obou spolků — První společný výlet jejich na Závist — Výlety soukromých společností — Šárka — Smrt Alše Balcárka — První verše — Schůze v Ženíškovice zahrádce — Rozmnožení českých představení divadelních — Stavba Prozatímního divadla — Uklidnění prvního rozruchu

Část druhá

Z PRAHY KU KONCI LET ŠEDESÁTÝCH A NA POČÁTKU SEDMDESÁTÝCH

[I]

53

Bouřlivý ruch roku 1868 — Návrat můj do Prahy — Byt u Kuchynků — V Domě — Psaný list Dům — Stav výjimečný — Tajná schůze studentů v „Americé“

a usnesení uspořádati rekviem za bělohorské bojovníky — Blamáž policie — Špiel Tausenau — Puma u policejního ředitelství, domovní prohlídka a zatčení Františka Nováka — Sbírkky na přilepšení politických vězňů — Komunismus v Domě — Bratr Rosa a jeho román Černá komnata — Schůze ruchistů a rokování o vydání nového almanachu za redakce Em. Miřiovského

[II]

56

Pražská univerzita — Dám se na studium práv — Tehdejší poměry na této fakultě — Nadprávi německých studentů — Němečtí profesori — Akademický spolek náhrada za macešskou alma mater — Jeho rozkvět a čilý život v něm — Odborné spolky — Almanach českého studentstva — Jeho rychlý odbyt — Redakční tajemství — Studentská divadelní představení — Divadelní výbor: Otakar Forchheim, Ivan Klicpera — Nesdaze při vybrání hry a rozmišky proto. „Žižkova smrt“ — Konkurenční zkoušky — Kolár mladší — Rozdělení úloh — Komandující generál kníže Montenuovo — Naše rekvizice ve zbrojnici — Průběh představení — Bitva komparsů — Příčina zániknutí těchto her

[III]

63

Zábavy ve spolku — Svěcení praporu — Maškarní ples — U Šaryho — Tehdejší společenský život české Prahy — Národní beseda — První akademický ples — Opozice proti němu ve spolku — Některé úvahy o české společnosti — Příčiny tehdejšího odporu studentstva proti uhlazenějším formám společenským — Český salón — Konverzační řeč — Život v kavárnách a hospodách — Český student naň poukázán — Pomocí tu Akademický spolek — Projekt akademického domu — Přímluva

[IV]

70

Kustoš Prokop Stanislav — Demontrace proti profesorovi Linkrovi — Fundamentálky — Po pádu Hohenwartově — Návrat Riegrův a Glam Martinicův z Vídně — Policie rozhání lid. Dohra v Akademickém spolku — Vystřízlivění mládeže

[V]

73

Umělecká beseda — Nedělní přednášky pro dámy — Týdenní schůze literárního odboru — Goll — Hálek — J. B. Pichl — Wenzig — Purkyň — Tehdejší úkol Umělecké besedy: utvořiti střediska umělců a spisovatelů, pak navázání styků mezi nimi a širším obecnstvem — Výhody a nevýhody — Založení sborníku Světová poezie

[VI]

76

Kroužek ve Vídeňce a v kavárně Bendlově — Karel Bendl — Bedřich Smetana — Debaty o hudební deklamaci — Jednání s Bendlem o libreto Cikáni — Hostinský seznamuje mne s Wagnerovým hudebním dramatem — Místo libreto Cikáni píšu Bendlovi text Bar Kochba — Meistersänger — Prodaná nevěsta v Petrohradě

a zamýšlené provozování její v Drážďanech a na německém divadle pražském — Dvořákův Král a uhlíř — G. Eim — J. J. Staňkovský a jeho válečná výprava proti plagiátorům — Týž proti Kolárovi — Polemika Staňkovského s Bozděchem

[VII]

80

Za větrem — Seznámení se s Nerudou — Jednatelování v literárním odboru Umělecké besedy — Shánění přednášek — Má přednáška o překladech z jazyků starých — Několik slov o Hálkovi — Jeho poměr k Nerudovi — Karel Sabina — Mé styky s ním — Sabinova nemoc — Zastupuji jej v Slovanu — Můj odjezd z Prahy — Vstupuji do redakce Národních listů — Sabinovo odsouzení — Poslední mé setkání s ním — Josef Barák — Příspěvky do Svobody — Rozličné mrzutosti s kritikou třídní a politicko-stranicovou — Činnost v literárním odboru Umělecké besedy za Háška — Společenský život v Umělecké besedě — Paní K... a dopisy v Montagsrevue — Divadlo besední — Maruška Bitnerová — Důvěrné hovory po schůzích literárního odboru — Noční výzkumná vycházka — Usilování Umělecké besedy o pěstování původních her na Prozatímním divadle

[VIII]

91

O divadle — Aréna na hradbách — Aréna Švandova ve Pštrosce, Kramuelova v Kravině a letní divadlo na Komotově — Mlle Philippo ve Pštrosce — Prozatímní divadlo — Divadlo novoměstské — Pohostinské hry zpěvaček Vitaliové a Rizziové — Pozvolná stavba Národního divadla a naděje kladené v jeho dokončení

[IX]

93

Nový vývoj Prahy — Ustupování starého sousedského života — Pozvolné mizení německého náteru — Srovnání s nynějším — Naše ztráty — Příčiny toho — Proměna života lidového — Ochladnutí nadšení z prvních let šedesátých — Reminiscence na ně — Dvojjazyčný ráz Prahy — Různost expanzivitu národní

[X]

96

Literární život té doby — Příčina malého zájmu pro literaturu — Naše inteligence, zvláště na venkově — Nedostatek výchovy na středních školách — Život hospodský v letech univerzitních — Zábavy tehdejší „inteligence“ — Bídny poměry spisovatelů — Následky toho — Josef V. Frič — Jeho tajné návštěvy do Prahy — Procházký a rozhovory s ním — Jeho odcizení domácím poměrům a nezmarý romantismus — Fričův návrat z vyhnanství — Závěrek

[I]

105

Z let 1871—1873 — Úvod — Mé seznámení se s Nerudou — Společnost „U Ježíšků“ — Návštěva u Nerudy — Nerudův tehdejší způsob života — Výtky tehda Nerudovi činěné — Stagnace v ruchu literárním — Zániknutí obrázkových Květů — Neruda svolává schůzi spisovatelů za účelem založení nového listu beletristického — Usnesení o jeho vydávání a přípravy k tomu — Z večerních procházek — Líbalův hostinec a večírky Nerudou tam pořádané — Započítí vydávání Lumíra — Redakorská činnost Nerudova — Nesnáze u vydávání listu — Ustoupení Nerudovo a Hálkovo od redakce Lumíra — Ještě něco z tehdejšího Nerudova života — Výňatky z rozmluv

[II]

122

Z let 1874—1875 — Kavárna Horáčkova. Tamější společnost z kruhů divadelních — Stranické štvárnice a účinek jich na Nerudu — Hálkova smrt — Zátíší — V novém hostinci Frankovského — Chvilce pesimismu — Nerudova churavost — Rabagas — Přesídlení k Benešovi — Rozhovory tam vedené — Vzpomínka na Smetanu — Nové období Nerudova tvoření — Vycházka do květinové výstavy — Obrázek z Podskalk — Výlety a procházky — Nový židovský hřbitov — Zoologická zahrada — Nervóza — Večer na Přemyslovce — Neruda chystá se na cestu — Pozdrav z Helgolandu

[III]

132

Z let 1876—1881 — Společnost u Knoblocha — Neruda členem fyziokratické společnosti — Fyziokrateum — Voliéra — Výlet do Českého a Saského Švýcarska — Rozmluvy na zpáteční cestě — Figurky — Noví společníci — Nerudův nový byt — Neruda píše Písně kosmické — Poslední šťastní dny — Z rozmluv na procházkách — Výlet do Svatojanských proudů — Poslední pobyty Nerudovy na venku — Pohřeb Sladkovského — Národ sobě — Neruda se vrací churav do Prahy — Počátek nemoci — Způsob první choroby Nerudovy a její průběh — Neruda zřizuje si domácnost a vzdaluje se společnosti

[IV]

141

Z let 1881—1891 — Následky Nerudovy nemoci — Poslední byt Nerudův ve Vladislavově ulici — Františkánská zahrada — Poslední má návštěva u Nerudy

[V]

143

Některé črty charakteristické

Ukázky z básnické tvorby Ladislava Quise	147
Doslov	161
Vysvětlivky	179
Ediční poznámka	201